

บันทึก

เรื่อง หรือปัญหากฎหมาย (ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาภูเก็ต จะถือว่าเป็น  
สถานประกอบกิจการแห่งหนึ่ง ซึ่งลูกจ้างมีสิทธิจัดตั้งคณะกรรมการลูกจ้าง  
ได้ตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.๒๕๑๘ หรือไม่)

กรมแรงงานได้มีหนังสือที่ มท ๑๑๐๘/๒๕๓๔ ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๒๗ถึง  
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ธนาคารกรุงเทพ จำกัด มีหนังสือหรือกรมแรงงาน  
เกี่ยวกับการตั้งคณะกรรมการลูกจ้างในธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาภูเก็ตตามมาตรา ๔๕<sup>๑</sup> แห่ง  
พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.๒๕๑๘ โดยมีข้อเท็จจริงว่า สหภาพแรงงานธนาคารกรุงเทพ  
มีสมาชิกเป็นลูกจ้างของธนาคารกรุงเทพ จำกัดทั้งที่สำนักงานใหญ่และสาขาต่าง ๆ แต่มีจำนวนไม่  
ถึงกึ่งหนึ่งของลูกจ้างทั้งหมด สำหรับธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาภูเก็ต มีลูกจ้างทั้งสิ้น ๖๖ คน  
เป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน ๔๗ คน สหภาพ ฯ ได้มีหนังสือแจ้งการแต่งตั้งคณะกรรมการลูกจ้าง  
สาขาภูเก็ต จำนวน ๕ คน ต่อกรรมการผู้จัดการใหญ่ธนาคารกรุงเทพ จำกัด และผู้จัดการธนาคาร  
กรุงเทพ จำกัด สาขาภูเก็ตด้วย เรื่องนี้ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด มีความเห็นว่า สถานประกอบ  
กิจการแห่งหนึ่งน่าจะมีคณะกรรมการลูกจ้างเพียงคณะเดียว เพราะระเบียบข้อบังคับของธนาคาร  
ฯ จะต้องใช้ในทุกสาขาทั่วประเทศเหมือนกันหมด หากมีหลายคณะย่อมสร้างความปั่นป่วนและ  
เกิดปัญหาในการบริการงานค่อนข้างมาก

กรมแรงงานพิจารณาเห็นว่า ปัญหาดังกล่าวจะต้องตีความคำว่า “สถานประกอบ  
กิจการ” ในมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.๒๕๑๘ ซึ่งอาจตีความได้เป็น  
สองนัย คือ

๑. คำว่า “สถานประกอบกิจการ” มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “นายจ้าง” ตาม  
พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.๒๕๑๘ มิได้หมายถึงสถานที่ทำงานหรือหน่วยงานของ  
นายจ้างแต่ละแห่งที่ตั้งอยู่ในหลายท้องที่ เช่น ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ที่มีสาขาอยู่ทุกจังหวัดก็เป็น  
สถานประกอบกิจการแห่งเดียว มิใช่แต่ละสาขาเป็นสถานประกอบกิจการแต่ละแห่ง

๑ มาตรา ๔๕ ในสถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปลูกจ้างอาจจัดตั้ง  
คณะกรรมการลูกจ้างในสถานประกอบกิจการนั้นได้

ในกรณีที่ลูกจ้างในสถานประกอบกิจการนั้นเกินหนึ่งในห้าของจำนวนลูกจ้างทั้งหมดเป็น  
สมาชิกของสหภาพแรงงาน ให้คณะกรรมการลูกจ้างประกอบด้วยลูกจ้างในสถานประกอบกิจการนั้นที่สหภาพ  
แรงงานแต่งตั้งมีจำนวนมากกว่ากรรมการอื่นที่มีได้เป็นสมาชิกของสหภาพแรงงานหนึ่งคน ถ้าลูกจ้างในสถาน  
ประกอบกิจการนั้นเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนลูกจ้างทั้งหมดเป็นสมาชิกของสหภาพแรงงาน สหภาพแรงงานอาจ  
แต่งตั้งกรรมการลูกจ้างทั้งคณะก็ได้

ให้นำมาตรา ๑๕ วรรคสามและวรรคสี่มาใช้บังคับแก่การแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างตามวรรค  
สองโดยอนุโลม

๒. ในกรณีที่นายจ้างมีหน่วยงานหลายแห่งตั้งอยู่ในหลายท้องที่ ซึ่งแต่ละแห่งมีอำนาจในการจัดการและการควบคุมบังคับบัญชาลูกจ้างในหน่วยงานของตนเอง หน่วยงานแต่ละแห่งเป็นสถานประกอบกิจการแห่งหนึ่งได้ เช่น ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาภูเก็ต ก็เป็นสถานประกอบกิจการแห่งหนึ่ง สถานประกอบกิจการจึงหมายถึงสถานที่ประกอบกิจการอุตสาหกรรมหรือพาณิชยกรรมแต่ละแห่งที่ตั้งอยู่โดยแต่ละแห่งมีอำนาจในการจัดการและการควบคุมบังคับบัญชาลูกจ้างในหน่วยงานของตนเอง

เนื่องจากพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๔ มิได้บัญญัติบทนิยามคำว่า “สถานประกอบกิจการ” ไว้ ประกอบกับถ้อยคำดังกล่าวอาจตีความได้เป็นสองนัยดังกล่าวข้างต้น กรมแรงงานจึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาดังกล่าวด้วย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว และได้ฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมแรงงาน) แล้ว มีความเห็นดังนี้

มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง<sup>๒</sup> แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๔ บัญญัติว่า ใน “สถานประกอบกิจการ” ที่มีลูกจ้างตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไป ลูกจ้างอาจจัดตั้งคณะกรรมการลูกจ้างในสถานประกอบกิจการนั้นได้

คำว่า “สถานประกอบกิจการ” นั้น มิได้มีบทนิยามกำหนดไว้เป็นพิเศษจึงต้องถือว่ามีความหมายธรรมดาซึ่งหมายถึงหน่วยงานหนึ่งของนายจ้าง อันเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจในการจัดการและการควบคุมบังคับบัญชาลูกจ้างในหน่วยงานนั้น แต่มิได้หมายถึงนิติบุคคลหนึ่งหรือนายจ้างคนหนึ่งซึ่งเป็นเจ้าของหน่วยงานทั้งหลาย ทั้งนี้ เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการมีคณะกรรมการลูกจ้างก็เพื่อให้ลูกจ้างเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการของหน่วยงานแต่ละแห่งของนายจ้าง หลักสำคัญจึงอยู่ที่ระบบการจัดการในแต่ละหน่วยงานของนายจ้างมากกว่าที่จะเน้นที่ตัวนิติบุคคลหรือนายจ้างแต่ละบุคคล กฎหมายจึงใช้คำว่า “ในสถานประกอบกิจการ” ซึ่งหมายถึง “หน่วยงาน” แต่ละหน่วยของนายจ้างที่ดำเนินกิจการลำพังเป็นหน่วย ๆ มิใช่หมายถึงตัว “บุคคล” ถ้ากฎหมายประสงค์จะให้คำว่า “สถานประกอบกิจการ” มีความหมายเช่นเดียวกับตัวบุคคล คือตัว “นายจ้าง” แล้ว ก็น่าจะนิยามไว้ หรือใช้คำว่า “นายจ้าง” เสียเลยเนื่องจากว่า “นายจ้าง” มีบทนิยามกำหนดไว้แล้วในมาตรา ๕<sup>๓</sup> ฉะนั้น ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาภูเก็ต ซึ่งเป็นสำนักงาน

<sup>๒</sup>โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

<sup>๓</sup>มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“นายจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงานโดยจ่ายค่าจ้างให้ และหมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากนายจ้างให้ทำการแทน ในกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคล หมายความว่า ผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลนั้น และหมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลให้ทำการแทน

สาขาที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา ๗<sup>๔</sup> แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์พ.ศ.๒๕๐๕ จึงถือได้ว่าเป็นหน่วยงานหรือสถานประกอบกิจการหนึ่งของนายจ้าง(ธนาคารกรุงเทพ จำกัด) แม้ว่าจะมีใช้นิติบุคคลแยกต่างหากจากนายจ้าง(ธนาคารกรุงเทพ จำกัด) ก็ตาม ดังนั้น ในสถานประกอบกิจการดังกล่าวซึ่งมีลูกจ้าง ๖๖ คนลูกจ้างมีสิทธิจัดตั้งคณะกรรมการลูกจ้างในสถานประกอบกิจการนั้นได้ตามมาตรา ๔๕วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ ฯ และโดยที่ลูกจ้างเป็นสมาชิกสหภาพแรงงานถึง ๔๗ คนซึ่งเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนลูกจ้างทั้งหมด สหภาพ ฯ อาจแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างทั้งคณะก็ได้ตามมาตรา ๔๕ วรรคสอง โดยมีจำนวนตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๖ (๑)<sup>๕</sup> แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ ฯ แต่ถ้าสหภาพไม่ใช้สิทธิแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างทั้งคณะลูกจ้างมีสิทธิเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างขึ้นคณะหนึ่งได้ตามประกาศกรมแรงงาน ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๑๘ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้าง ข้อ ๑<sup>๖</sup>

สรุปแล้ว ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาภูเก็ต เป็นสถานประกอบกิจการแห่งหนึ่งของนายจ้าง(ธนาคารกรุงเทพ จำกัด) และโดยที่สถานประกอบกิจการดังกล่าวมีลูกจ้าง ๖๖ คน ซึ่งเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน ๔๗ คน (เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนลูกจ้างทั้งหมดในสถานประกอบกิจการนั้น) จึงมีสิทธิจัดตั้งคณะกรรมการลูกจ้างได้โดยสหภาพแรงงานอาจแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างทั้งคณะมีจำนวน ๕ คนก็ได้ ตามนัยมาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๖ (๑) แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ ฯ

(ลงชื่อ) อมร จันทรสมบูรณ์

(นายอมร จันทรสมบูรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

---

“มาตรา ๗ ธนาคารพาณิชย์นอกจากสาขาของธนาคารต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธนาคารพาณิชย์ อาจเปิดสาขาได้ แต่ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี คำขออนุญาตต้องมีรายการตามที่รัฐมนตรีกำหนด ในการนี้ รัฐมนตรีจะอนุญาตโดยมีเงื่อนไขก็ได้

“มาตรา ๔๖ คณะกรรมการลูกจ้างมีจำนวนดังต่อไปนี้

(๑) ห้าคน สำหรับสถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไปแต่ไม่เกินหนึ่งร้อยคน

ฯลฯ

ฯลฯ

“ข้อ ๑ ในสถานประกอบกิจการแห่งหนึ่ง ให้เลือกตั้งกรรมการลูกจ้างได้หนึ่งคณะ เว้นแต่สถานประกอบกิจการนั้นมีหน่วยงานหรือสาขาในจังหวัดอื่น ลูกจ้างในสถานประกอบกิจการเช่นว่านั้นอาจตกลงกันเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างขึ้นจังหวัดละคณะได้ จำนวนกรรมการลูกจ้างในสถานประกอบกิจการหรือในหน่วยงานหรือสาขาในแต่ละจังหวัดให้กำหนดโดยถือหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.๒๕๑๘

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา  
มิถุนายน ๒๕๒๗